מנורת המאור — ג' בזריזות להקדים למצוה בבואה

השער השלישי: בזריזות, להקדים למצוה בתחלת בואה, מיד כשיחול זמנה. ראוי כל חרד לדברי אלהי ישראל להקדים עשיית המצוה בתחלת בוא עתה, אע"פ שיהיה נמשך זמנה ויש לה שהות ביום לעשותה, ולא יתעצל ויאמר הן עוד היום גדול. כדגרסי' במכילתא ושמרתם את המצות, אל תקרי את המצות אלא את המצות, כשם שאין מחמיצין את המצות, כך אין מחמיצין את המצות, אלא יעשה אותם מיד בשעה שיחול זמנם. וגרסי' בפ' קמא דפסחים וביום השמיני ימול בשר ערלתו, מלמד שכל היום כשר למילה, אלא שהזריזין מקדימין למצות. ושנו חכמים אלו דברים דוחין את השבת, הקטר חלבים וכו', ואע"פ שיש שהות להקטירן על מוצאי שבת, מוטב שתדחה השבת ותעשה המצוה בתחלת זמנה. וגרסי' במ' מנחות בפרק ר' ישמעאל אומר, אמ' ר' שמעון בן יוחאי, בוא וראה כמה חביבה מצוה בשעתה, שהרי הקטרת חלבים ואיברים כשרים כל הלילה ואין ממתינין להם עד שתחשך. ר' יהודה אומר, חביבה מצוה בשעתה, שהרי הדל מקריב מיד עשירית האיפה ואין ממתינין לו עד שיעשיר ויביא כשבה. וגרסי' בפרקא קמא דברכות לא יאמר אדם, אוכל קמעא ואשתה קימעא ואישן קימעא, ואחר כך אקרא ק"ש ואתפלל. ועוד גרסי' לעולם יקדים אדם לבית הכנסת וימנה מי' ראשונים. וגרסי' במסכת הוריות בנות לוט, אע"פ שעשו עבירה לשם מצוה [נתכוונו, ו]בשכר לילה אחת שקדמה בכורה לצעירה, זכתה וקדמתה ארבעה דורות, עובד וישי ודוד ושלמה. פי' עובד היה מזרע הבכירה שילדה את מואב והיה עובד בן רות המואביה, ורחבעם היה מזרע הצעירה שילדה את בני אבי עמון, שנא' (מלכים א יד, כא) ושם אמו [נעמה] העמונית.

ויש מצות שיש זמן לעשייתן, ואם לא קיימן בזמנן יש להם זמן אחר לתשלומין. דתנן במ' חגיגה מי שלא חג ביום טוב הראשון של חג, חוגג את כל הרגל ויום טוב אחרון וכו', מי שלא קידש ביום שבת מקדש והולך כל היום כולו, מי שלא הבדיל במוצאי שבת מבדיל והולך עד יום רביעי. ויש מצות שאם עבר זמנן אין להן תקנה, כגון שופר וסוכה ולולב. ויש מצות שאם הקדימן קודם זמנן הרי זה משובח, כגון הכנסת שבת, דתניא יהא חלקי עם מכניסי שבת בטבריא וכו'. ויש מצות שכל זמנן שוה, משיגיע זמנן עד שיצא, כגון ציצית ותפילין, שזמן חיובן משיכיר בין תכלת ללבן עד סוף כל היום, והחסידים שמבלין ימיהן בעבודת בוראם היו משתדלין להניחן כל היום, ואם עברה שעה אחת שלא היו מניחין אותן היה בעיניהם הפסד גדול שאין לו תשלומין. כדגרסי' בפרק כל כתבי הקדש אמ' ליה רב לרב יוסף בריה דרבא, אבוך במאי הוה זהיר טפי. אמ' לי, בציצית, יומא חד הוה סליק בדרגא, איפסיק ליה חוטא, ולא נחית מדרגא עד דרמיה. וגרסי' בפרק יום הכפורים היכי דמי חלול השם, אמ' ר' יוחנן, כגון אנא דמסגינא ארבע אמות בלא תורה ובלא תפלה. ועל זה ראוי לכל מי שנזדמנה לו מצוה שלא יעכבנה כלל, כמו שאמר דוד חשתי ולא התמהמהתי לשמור

משפטי צדקך. וכ"ש אם פצו שפתיו לעשותה, הרי היא עליו כנדר וכשבועה, נדור מפי עצמו ומושבע שבועה מהר סיני, שאין לה התרה עולמית. ולפיכך אין נשבעין לבטל המצוה, ואם נשבע מקיים ולוקה. כדגרסי' בפ"ק דמסכת נדרים מנין שנשבעין לקיים את המצוה, שנא' (תהלים קיט, קו) נשבעתי ואקיימה לשמור משפטי צדקך. והלא מושבע הוא מהר סיני, אלא משמע לן לזרוזי נפשיה.